

**Oponentský posudek
na rigorózní práci Mgr. Jiřího Plevy
na téma
„Nepodmíněný trest odnětí svobody a jeho výkon“**

Posuzovaná práce se zabývá nejzávažnějším trestem, který představuje ultima ratio našeho sankčního systému. Autor se s ohledem na to při zkoumání tohoto trestu zaměřil nejen na oblast jeho výkonu, ale i na další otázky důležité pro jeho současné pojetí, jako je problematika jeho postavení v systému trestů nebo možnosti jeho nahrazení tresty alternativními. Při analýze vlastního výkonu trestu odnětí svobody pak poněkud netradičně neakcentuje kriminologické, resp. penologické problémy, ale věnuje pozornost téměř výlučně juristickým otázkám. Tato orientace však práci jednoznačně prospívá, neboť poskytuje autorovi dostatek prostoru pro rozbor otázek, které bývají někdy v pracích pojednávajících o vězeňství opomíjeny.

Z práce je patrné, že autor k jejímu zpracování přistupoval nejen po důkladném studiu literárních pramenů, ale že je ze své činnosti na státním zastupitelství též obeznán s praktickými problémy spjatými s právním postavením odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

Cílem práce, který autor vytyčuje v úvodu práce, je zdůraznit, že odsouzenému k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, přestože je zbaven určitých svobod, jsou jiné ponechány a jako takové si zaslouží stejnou ochranu, jakou požívají svobodné osoby.

Tomuto zaměření práce odpovídá systematika, kterou autor k jejímu zpracování zvolil. Výklad vychází z historického vývoje účelu trestu, který má význam pro jakýkoli trest, tedy i trest odnětí svobody. Do přehledu účelů jsou zahrnuty též otázky účelu trestu v připravované rekonstrukci a právní úpravě trestního postihu mladistvých. Na tento výklad navazuje charakteristika postavení nepodmíněného trestu odnětí svobody v systému trestů spolu s úvahami o možnostech náhrady nepodmíněného trestu odnětí svobody některými alternativními tresty. Předmětem zkoumání je poté problematika ukládání trestu odnětí svobody, v rámci níž se autor věnuje především výměře tohoto trestu včetně stanovení způsobu jejího výkonu. V této spojitosti si všímá i možnosti přeřazování odsouzených a rozhodování o podmíněném propuštění. Těžiště práce je v rozboru právní úpravy výkonu trestu odnětí svobody. V souladu s celkovým pojetím práce tu autor analyzuje prameny právní úpravy na úseku vězeňství, právní úpravu zaměstnávání odsouzených, práva a povinnosti odsouzených a možnosti ochrany těchto práv, postavení Vězeňské služby a způsoby kontroly dodržování právních předpisů při výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Výklad jednotlivých otázek mne zaujal. Je promyšlený, podaný s důrazem na problémy sporné povahy. Autor v něm nejen výstižnou formou vybrané problémy předkládá, ale ve většině případů je i samostatně řeší nebo k nim alespoň naznačuje svá stanoviska. V tomto smyslu považuji za hodnotné zejména úvahy, považující přeřazování odsouzených do přísnějšího typu věznic ve světle nálezu Ústavního soudu č. 8/1995 Sb. za dvojí potrestání (s. 53), jakož i stanovisko k ustanovení § 79 odst. 2 ZSVM (s. 54 an.), kritiku právní úpravy přezkoumávání uložených kázeňských trestů (s. 78 an.) nebo rozbor možnosti ochrany práv odsouzených (s. 80 an.).

Jen ojediněle jsem v práci našla řešení, resp. stanoviska, která je podle mého názoru možno označit za pochybná. Za takové považuji vymezení účelu trestních opatření u mladistvých na s. 23 a násl. Autor by měl své stanovisko k této otázce obhájit s přihlédnutím k tomu, že sankční systém uplatňovaný u mladistvých je podle důvodové zprávy k ZSVM i podle současného výkladu převažujícího v nauce považován za monistický. Rovněž není zcela jasné, o co autor opírá závěr, že např. u trestného činu zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 odst. 3 trestní zákon nedává soudci možnost jiného výběru samostatného trestu než trestu odnětí svobody (s. 38). U některých v práci nastíněných otázek stanovisko autora vůbec postrádám. Jde např. o úpravu účelu trestu v novém slovenském trestním zákoně (s. 21) nebo o zmiňované názory, že v důsledku aplikace ustanovení § 55 odst. 2 ZVTOS dochází k porušení zásady ne bis in idem (s. 78).

Celkově práce svědčí o hlubokých znalostech uvedené problematiky a o schopnostech autora tvůrčím způsobem tuto problematiku zpracovat. Je tedy jednoznačně způsobilým předmětem k obhajobě.

Obhajobu doporučuji zaměřit na celkové zhodnocení současné právní úpravy ochrany práv odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 20.10.2007